

AFRIČKA EKSPEDICIJA



1.
dio

Tekst i foto: SENAD ŠVRAKA

Tuzlanski Barba, SENAD ŠVRAKA, koji je svojevremeno sam jedrilicom preplovio Indijski okean, zamijenio je jedrilicu za kamilu i nedavno se zajedno sa svojom ekipom, Adnanom Sejfićem i Arminom Muratovićem, vratio s puta po Sahari. O svemu što im se dešavalo, čitajte u tri nastavka

Tročlana bh. ekipa se 16. februara iskrcala s trajekta kojim su doplovili iz Barcelone, u marokanskoj luci Tanger. Uz mene, Senada Švraku, tu je bio još jedan Tuzlak, Adnan Sejfić, te Armin Muratović, Bosanac rođen u Minhenu. Pred na-

ma je put od 10.000 km. Naš krajnji cilj su pustinjski gradovi u srcu Mauritanije - Chinguetti i Ouadane. Prije 1.000 godina, ova dva grada su bili važni trgovački centri na karavanskom putu koji je prolazio Saharom od sjevera ka jugu. Šta je danas ostalo od njih? Da

bismo to saznali, morali smo preći ogromne udaljenosti, a o našim doživljajima snimili smo i TV-seriju za gledaoce BHT-a 1. Ekspediciju je podržala Bihaćka pivara, proizvođač izvrsnog Preminger piva, a Maxi je bio naš medijski partner.

Naša motivacija da krenemo na ovaj put, bila je želja da vidimo pustinju. Za mene posebno, htio sam provjeriti da li je istina da pustinja u mnogo čemu podsjeća na more. Pješčane dine, navodno, liče na morske valove, a na ledima kamile mo-

že se dobiti morska bolest usljed njenog neobičnog načina hoda. Moram priznati da smo se prilično namučili dok smo došli do pješčane pustinje. Jer, Maroko najvećim dijelom nije pustinjska zemlja. Zahvaljujući visokim planinama i blizini mora, u Maroku padaju kiše, teku rijeke i pustinjski predjeli se mogu pronaći samo na jugoistoku zemlje, u regionu Ouarzazata.

Ali, naš put za sada ne vodi tamo. Naš plan je da slijedimo atlansku obalu Afrike, kroz

Prije dolaska u Rabat, napravili smo malo pauzu i načinili seriju fotografija



Moja saharska avantura

Maroko i Zapadnu Saharu, sve do Nouakchotta, glavnog grada Mauritanije, udaljenog oko 4.000 kilometara. Ta udaljenost nam se nije u prvi mah činila ogromna, ali smo se prevarili. Sastalo se nekoliko faktora zbog kojih se naše putovanje odvijalo sporije nego što smo očekivali. Prvi su bila vozila koja smo koristili. Preopterećeni land rover i terenski motor opremljen gumama za moto kros, na asfaltu su bili ograničeni na oko 80 km/sat. Ceste su u Maroku dobre - žao mi je što moram reći da su bolje nego u BiH - ali nama to nije bilo od velike koristi jer je naša brzina bila mehanički ograničena.

Drugi faktor bilo je loše vrijeme - hladnoća, kiša i jak vjetar koji su nas pratili ve-

likim dijelom našeg putovanja na jug i koji su nas ponekad usporavali na svega 60 km/sat. Pošto smo sporo vozili, na cesti smo provodili sate i sate i umor od vožnje i hladnoće polagano se skupljao i loše djelovao na moral. Tek smo u Mauritaniji, nakon tri sedmice putovanja, konačno naišli na lijepo i toplo vrijeme - ono toplo afričko sunce o kojem smo sanjali još na brodu koji nas je vozio u Tanger, dok je Bosnu prekrivao debeli snježni omotač.

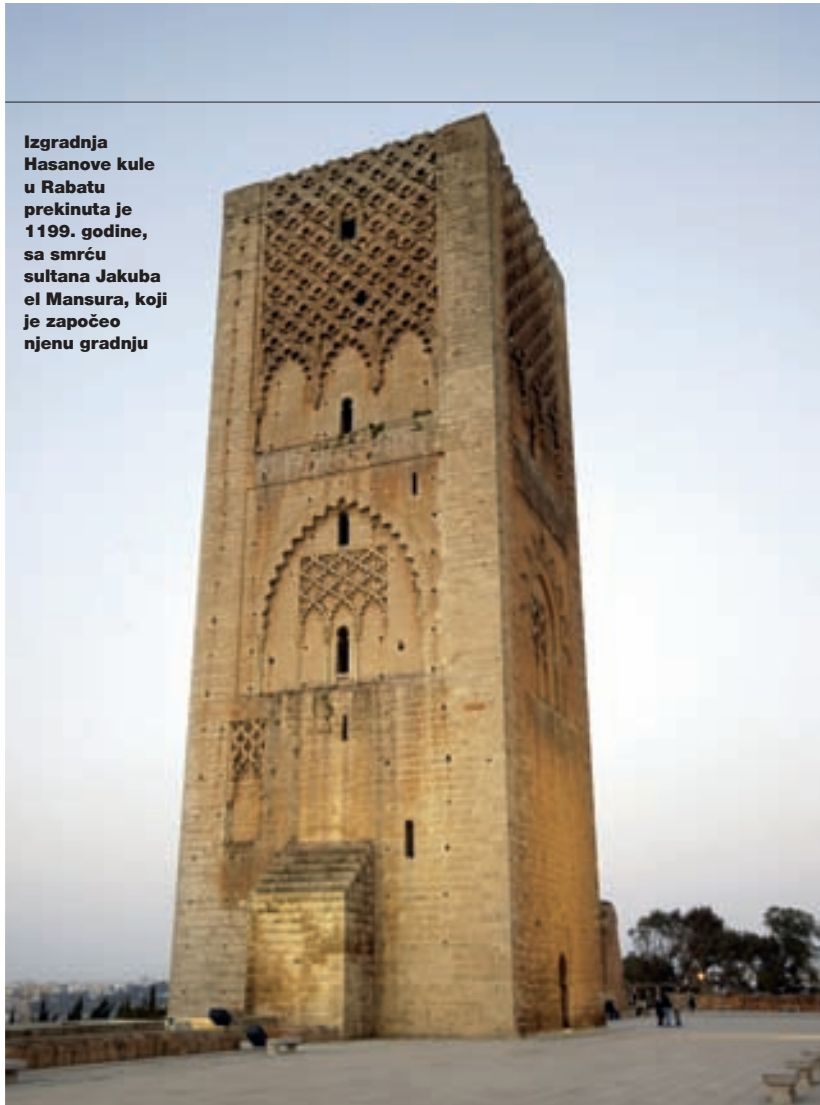
Krenimo redom. Nedaleko od Tangera, otišli smo vidjeti rt Spartel, mjesto gdje se spajaju moćni talasi Atlantika s plavim vodama Mediterana. Za mene kao moreplovca, takva mjesta su uvijek interesantna. Proći Gibraltarski tjesnac najedra u smjeru zapada vrlo je ▶



Barba ni na nebu,
ni na zemlji



Svjetionik
na rtu Spartel



Izgradnja
Hasanove kule
u Rabatu
prekinuta je
1199. godine,
sa smrću
sultana Jakuba
el Mansura, koji
je započeo
njenu gradnju



Pejzaž u
Zapadnoj Sahari



Sebkha u
Zapadnoj Sahari



I to je moguće - poplava u
pustinji odnijela je cestu

U Rabatu posjećujemo kraljevski dvor, mauzolej Muhameda V i Hasanovu kulu, koju je zemljotres iz 1755. sveo na današnja 44 metra. Hasanova kula, ustvari minaret, trebala je biti visoka 80 metara, a krov džamije je trebao počivati na 356 stubova

teško zbog snažne struje koja teče iz Atlantika u Mediteran, usljed razlike u nivou ova dva mora. Pažljivo proučavam konfiguraciju obale, vjetar i valove. Ako jednog dana budem tuda prolazio jedrilicom, kažem sebi, možda će mi biti od koristi da se prisjetim kako izgleda obala.

Put nas dalje vodi u Rabat, Kazablanku, Agadir... U Rabatu posjećujemo kraljevski dvor,

mauzolej Muhameda V i Hasanovu kulu, koju je zemljotres iz 1755. sveo na današnja 44 metra. Hasanova kula, ustvari minaret, trebala je biti visoka 80 metara, a krov džamije je trebao počivati na 356 stubova. Kao što to obično biva, projekat čija je pogonska energija volja jednog čovjeka, propada kad nestane taj čovjek, pa je smrću sultana Jakuba el Mansura 1199. godine, izgradnja

obustavljena i građevina koja je trebala postati najveća džamija na svijetu, nikad nije završena.

Ono što nije uspio sultan Jakub u Rabatu, zamalo je uspio kralj Hasan II u Kazablanci. Na obali mora, iznad trga koji može primiti 120.000 ljudi, izdiže se 200 metara visoki minaret treće najveće džamije na svijetu. Završena 1993. godine, dvorana džamije u Kaza-

blanci može primiti 25.000 vjernika. Za petomilionsku Kazablanku, istinsko srce Maroka, ovo i nije tako mnogo. U Kazablanci smo imali namjeru izvaditi vize za Mauritaniju, ali pokazalo se da se konzulat nedavno preselio u - Rabat. Ići ponovo u Rabat, oduzelo bi nam dva dragocjena dana. Odlučujemo vize tražiti na granici - ako nam ih tamo budu htjeli dati. U Mauritaniji je u av-

u Kazablanci, na obali mora, iznad trga koji može primiti 120.000 ljudi, izdiže se 200 metara visok minaret treće najveće džamije na svijetu



Iz Barcelone smo trajektom doputovali u marokansku luku Tanger

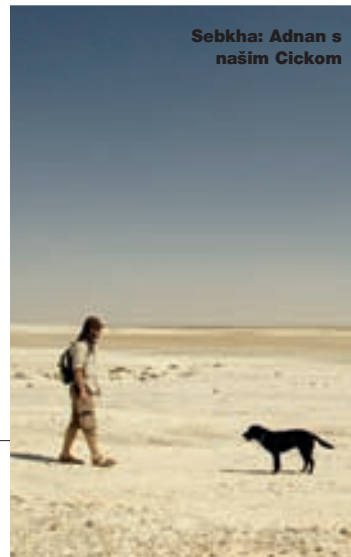


Zidine medine u Rabatu



gustu 2008. bio državni udar i niko nam nije u stanju reći kakva je trenutna situacija. Preostaje nam samo da nastavimo put i sami ustanovimo šta se tamo dešava.

Prvog marta smo u Agadiru. Vrijeme je toplo i sunčano, temperatura je oko 25 stepeni, samo je malo vlažno. Agadir je centar turizma na zapadni način. Ogromna pješčana plaža je oivičena neprekinitim ni-



Sebkha: Adnan s našim Cickom

zom kafea i restorana. Sve je prilagodeno ukusu zapadnog turista, tu su nebrojeni francuski restorani, engleski pubovi, pa čak i McDonald's. Agadir posjeduje ugodnu klimu u toku cijele godine, bez temperaturnih ekscesa.

Pošto naš put vodi sve dalje na jug, uvjereni smo da nas očekuje sve toplije i sunčanije vrijeme. Zaboravili smo na blizinu moćnog Atlantskog okeana...

Dva dana kasnije, na nas se sručila prava oluja, sa snažnim vjetrom i monsunskom kišom. Bez ikakve zaštite na svom terenskom motoru, muku mučim dok se probijam kroz kišnu zavjesu. Od vibracije mi trnu ruke na upravljaču, pod udarima vjetra motor se neugodno naginje. Sporo prolaze sati. Mrzovoljno stišćem zube i sanjam o toploj i suhoj sobi, da osušim mokre noge i ugrijem promrzle



Želja nam je bila da vidimo pustinju. Meni posebno, htio sam provjeriti da li je istina da pustinja u mnogo čemu podsjeća na more. Pješčane dine, navodno, liče na morske valove, a na ledima kamile može se dobiti morska bolest usljed njenog neobičnog hoda

ruke... Nevrijeme jenjava nakon dva dana, sunce se pomalo vraća u naš svijet, ali vjetar ne slabi, toplota se ne vraća i čitav naš put kroz Zapadnu Saharu, bio je obilježen hladnoćom.

Bivša španska kolonija, Zapadna Sahara je ogromna, slabo naseljena teritorija. Kad su se Španci povukli 1975., izbio je petnaestogodišnji rat u kojem su glavni akteri bili Maroko, Mauritanija, Alžir i Front Polisario, oslobodilački pokret naroda Sahraui koji se borio za nezavisnost Zapadne Sahare. Rat je završen marokanskom okupacijom. Izgrađeni su veliki gradovi, naseljeni su milioni kolonista. Španski kolonizatori su se povukli da bi ih zamijenili marokanski...

Ujedinjene nacije nisu priznale okupaciju i Maroko se obavezao održati referendum za nezavisnost. Ali sa referendumom se oteže, a teritoriju, u međuvremenu, masovno naseljavaju

Marokanci. Već sada Sahraui su manjina u svojoj zemlji i kad referendum jednog dana bude održan, neće biti teško pogoditi kakav će biti ishod.

Više od političke situacije, nas zanima na kakav ćemo pejzaž naići. U sjevernom dijelu, brda su zelena od nedavnih obilnih kiša. Kako napredujemo na jug, nailazimo na kamene ravnice prošarane busenima trave. Sve nam to ne liči na pustinju kako smo je zamišljali, s kamilama i pješčanim dinama. U stvari, Sahara je ogromna i vrlo raznolika. U dijelu kojim

prolazimo, preovladavaju niska kamenita brda i nepregledne kamenite ravnice. To ne znači da je pejzaž jednoličan, naprotiv. Vjetar i pijesak su dugotrajnom erozijom izdubili neobične oblike u stijenama. Na nekim dijelovima obale, debeli slojevi okamenjenih školjki leže na mekanoj podlozi od pijeska.

Kad more ispere pijesak ispod tvrdog, ali krčkog okamenjenog pokrova, dolazi do urušavanja gigantskih razmjera. Nailazimo i na sebkhe, široke doline nalik na isušena jezera. Ali u njima

nema vode, samo bjeličasti tragovi koji ukazuju na prisustvo soli. Ove su doline mrtve, nikad ništa neće rasti u njima.

Na granicu Maroka i Mauritanije stižemo 8. marta. Policijske i carinske formalnosti traju satima. Gužva je, a moramo ispuniti mnoštvo papira. Konačno, oko dva popodne, izlazimo iz Maroka i zalazimo u ničiju zemlju. Tri kilometra bespuća razdvajaju marokansku granicu od mauritanske. Vize za Mauritaniju nemamo, Adnanova i Arminova viza za Maroko su poništene. U slučaju da nas ne puste u Mauritaniju, ne možemo se više vratiti u Maroko. Hoćemo li ostati da istruhnemo u pustinji, u tom nedefinisanom prostoru između dvije granice? Ustvari, hoće li istruhnuti Adnan i Armin, pošto meni za Maroko ne treba viza, ja se uvijek mogu vratiti... Saznajte o tome u idućem broju Maxi revije. ■M

(Drugi nastavak u narednom broju Maxija)

U Agadiru je sve podređeno turistima sa zapada - ogromna pješčana plaža je oivičena neprekinutim nizom kafea i restorana

